

Jongeren als vrijwilliger in de bibliotheek

Wij werken
aan de
toekomst van
bibliotheken

Inhoud

Management Summary	3
1. Inleiding	4
2. Generatie Z: wie zijn ze?	6
3. Wat is de relatie van jongeren met de bibliotheek?	8
4. Wat vinden jongeren van de bibliotheek?	10
5. Online onderzoek onder bibliotheken naar de inzet van jonge vrijwilligers	11
6. Ervaringsverhalen	16
7. Advies aan bibliotheken	20
8. Hoe nu verder?	24
Bronnen	25
Bijlage 1: In gesprek met jonge vrijwilligers in de bibliotheek	
Bijlage 2: Aanbevelingen werken met jongeren in de maatschappelijke diensttijd	

© Probiblio 2021

Anne-Katelijne Rotteveel, medewerker marktkennis

Fabienne Mokken, organisatieadviseur

Maaïke Verhoeven, adviseur HRD

Marlon Mendonça Dias, beleidsonderzoeker

Management summary

Voor deze themarapportage zijn we aan de hand van literatuuronderzoek, een online enquête uitgezet onder bibliotheken, één op één interviews met jongeren en gesprekken met een externe partij en een bibliotheek, op zoek gegaan naar het antwoord op de vraag: wat motiveert jongeren om vrijwilligerswerk bij de bibliotheek te doen?

Wie zijn deze jongeren?

We hebben te maken met een nieuwe generatie jongeren: generatie Z, geboren tussen 1995 en 2012. Ze zijn op zoek naar waarde en authenticiteit, willen graag bijdragen en meedenken, zijn digitaal volledig connected en zoeken een flexibele aansluiting op hun opleiding of studie.

Wat is de relatie van jongeren met de bibliotheek en wat vinden ze van de bibliotheek?

Tot de leeftijd van 18 jaar word veel gebruik gemaakt van het gratis jeugdlidmaatschap: meer dan de helft van bibliotheekleden zijn jeugdleden. Na de 18 jaar loopt het aantal lidmaatschappen flink terug. Van de 10 jongeren maken er 3 weleens gebruik van de bibliotheek en dan met name om te studeren of te chillen. Verder blijkt dat het imago van de bibliotheek verouderd is- "saai" en "stoffig"- en dat jongeren vooral bekend zijn met de uitleenfunctie, wat minder interessant wordt gevonden. Jongeren zijn zich nog niet bewust van de uitgebreide dienstverlening die de bibliotheek biedt of dat je er vrijwilligerswerk kunt doen. Uit BiebPanel onderzoek blijkt wel dat een derde van de jongeren geïnteresseerd is om actief te zijn in de bibliotheek.

Wat zijn de ervaringen van bibliotheken met de inzet van jonge vrijwilligers?

Het online onderzoek laat zien dat een groot deel van de bibliotheken al jongeren inzetten of van plan zijn deze in te zetten als vrijwilliger. Tot nu toe gaat het om een beperkt aantal jongeren. Slechts een klein deel van de bibliotheken heeft flexibele inzet van jongeren opgenomen in het beleid. Inzet van jongeren blijkt lastig omdat het moeilijk is om jongeren te bereiken en als je ze vindt is de beschikbaarheid vaak kort of onvoorspelbaar. Begeleiding van jonge vrijwilligers kan meer tijd vragen. Wat werkt, volgens de bibliotheken, is te zorgen voor een aantrekkelijke omgeving en programmering waarin samen met andere jongeren gewerkt kan worden. Mee kunnen denken en ruimte voor eigen inbreng worden zeer gewaardeerd door jongeren: samen voor jongeren, door jongeren.

Wat zijn behoeften/wensen van jongeren in het kader van vrijwilligerswerk bij de bibliotheek?

De interviews met jongeren bevestigen het beeld dat ze graag willen bijdragen aan de samenleving en dat ze daar niet altijd iets voor terug hoeven te hebben en dat ze meedenken en samenwerken met andere jongeren belangrijk vinden. Ook willen ze graag duidelijkheid over hun bijdrage en wat daar tegenover staat. Voor vrijwilligerswerk kijken ze niet zozeer gericht naar de bibliotheek maar is het vooral belangrijk wat ze er kunnen doen en of hen dat aanspreekt. Hun motivatie hangt samen met waar ze op dat moment in hun leven mee bezig zijn. Om jongeren te kunnen vinden helpt het om jongeren persoonlijk en via de juiste digitale kanalen aan te spreken.

Hoe kan de bibliotheek jongeren benaderen en motiveren voor vrijwilligerswerk in de bibliotheek?

1. Verbeter het imago van de bibliotheek
2. Zorg voor aanbod speciaal gericht op jongeren
3. Vertel een helder verhaal over de bibliotheek en het vrijwilligerswerk
4. Sluit aan bij de betrokkenheid van jongeren
5. Maak het aanbod van vrijwilligerswerk en wat het oplevert concreet

1

Inleiding

1.1

Achtergrond

Voor de bibliotheken in de provincies Noord- en Zuid-Holland is er een netwerk van vrijwilligerscoördinatoren actief. Zij komen regelmatig bij elkaar om kennis en ervaring uit te wisselen of om samen met een expert een thema uit te diepen. Het laatste jaar gaat het gesprek regelmatig over jongeren. Zij zijn een belangrijke doelgroep voor de bibliotheek en de burgers van de toekomst. Geletterdheid, participatie en persoonlijke ontwikkeling zijn de grote thema's die uiteindelijk over jongeren gaan en de jongeren ten goede komen. Op alle fronten zoeken bibliotheken toenadering tot de jongeren, als bezoeker, als klant, als lid van communities en als vrijwilliger.

Bibliotheken hebben een grote wens om jongeren als vrijwilliger in te kunnen zetten om verbinding met de doelgroep te kunnen maken. Jongeren brengen nieuwe ideeën, beweging en energie met zich mee. Ze kunnen bij de bibliotheek ervaring op doen, wat bijdragen aan de maatschappij en een uitnodiging zijn voor andere jongeren om de bibliotheek te bezoeken. De bibliotheken hebben echter nog niet zoveel ervaring met het inzetten van jongeren. Hoe bereik je jongeren en hoe maak je het vrijwilligerswerk aantrekkelijk? Wat hebben ze nodig om zich een tijdje zinvol in te kunnen zetten?

Met een werkgroep van twee onderzoekers, een organisatieadviseur en een HRD adviseur zijn we op onderzoek uitgegaan. We hebben boeken en artikelen gelezen, bibliotheken en

internet afgespeurd, en ontdekt dat dit een relatief nieuw onderwerp is waar niet zo veel over geschreven is. Onder de bibliotheken hebben we een online onderzoek uitgezet om basisinformatie te verzamelen. Ook zijn we in gesprek gegaan met de jongeren zelf, een bibliotheek en een organisatie die met jongeren als vrijwilligers werkt.

Dit is een verkennend onderzoek en biedt een eerste schets op dit thema. In het laatste hoofdstuk vatten we onze opgedane inzichten samen in een aantal praktische handvatten en tips voor de bibliotheken.

We willen Judith, Rianne, Annelies, Janine en Marjolein bedanken voor hun medewerking aan de interviews. Verder bedanken we de bibliotheken in Noord- en Zuid-Holland die meegewerkt hebben aan het online onderzoek.

1.2

Vraagstelling

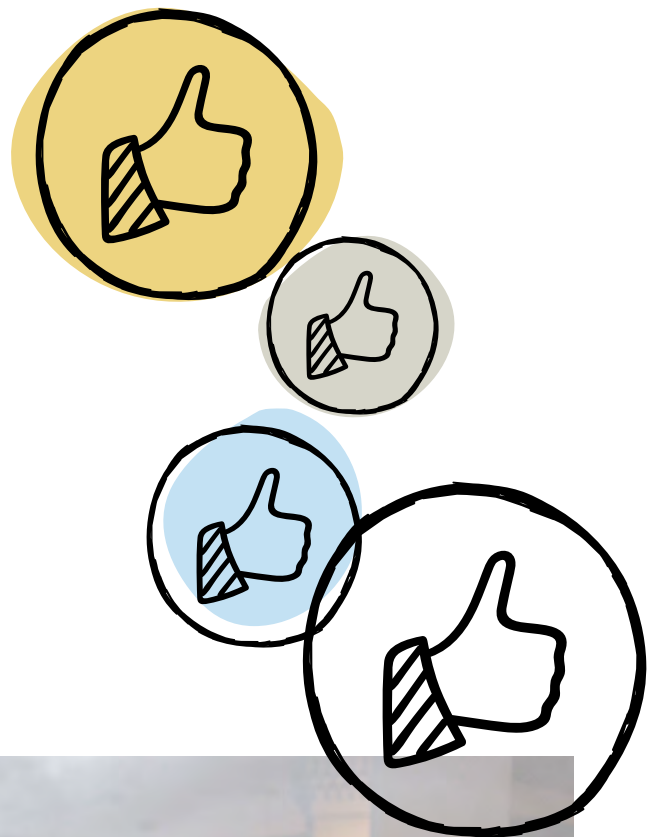
Voor de opzet van dit onderzoek hebben we een aantal vragen geformuleerd. De hoofdvraag is: **Wat motiveert jongeren om vrijwilligerswerk bij de bibliotheek te doen?**

Deze hoofdvragen hebben we opgeknipt in een aantal deelvragen die we als leidraad voor ons onderzoek hebben gebruikt.

- Wie zijn ze? Wat is de definitie en zijn de kenmerken van de doelgroep?
- Wat is de relatie van jongeren met de bibliotheek?
- Wat vinden jongeren van de bibliotheek?

- Wat is bij de bibliotheek de vraag rond de inzet van vrijwilligers en dan specifiek de jongeren?
- Welke ervaringen zijn er nu met jongeren als vrijwilliger?
- Wat zijn behoeften/wensen van jongeren in het kader van vrijwilligerswerk bij de bibliotheek?
- Welk aanbod kan de bibliotheek doen aan de jongeren op het gebied van vrijwilligerswerk?

Voor het onderzoek hebben we een combinatie van bronnen gebruikt, de verantwoording hiervan is opgenomen na het laatste hoofdstuk. De interviews die we hebben afgenomen hebben we gebruikt om de teksten te schrijven. De volledige interviews met de jongeren zijn als bijlage opgenomen.

2

Generatie Z: wie zijn ze?

We hebben de doelgroep waarop we ons richten afgebakend door de leeftijd van 16 tot 25 jaar aan te houden. De 16-jarigen zijn oud genoeg om zelfstandig naar de bibliotheek te komen, een bijbaantje te hebben, een stageplek te zoeken of vrijwilligerswerk te gaan doen. De 25-jarigen zijn jong volwassenen, een deel zit nog aan het einde van hun studie of is starter op de arbeidsmarkt en allen zijn ze bezig om een eigen leven op te bouwen. Deze definitie sluit aan bij de kaders van Generatie Z, geboren tussen 1995 en 2012. Voor onderstaande informatie over Generatie Z baseren we ons op het boek *Generatie Z: Verlangen naar verandering* van Jos Ahlers en René Boender¹.

Het generatiedenken is de laatste jaren populairder geworden en er is veel onderzoek

naar gedaan. Door te kijken naar het perspectief van een generatie is het mogelijk om een groep in een maatschappelijke context te plaatsen en de verbinding te leggen met ontwikkelingen die in het opgroeien en nu van invloed zijn geweest. Hierbij wordt gekeken naar de economische, sociale en technologische factoren. Hiermee kan een generatie beschreven worden in een aantal algemene kenmerken die inzicht geven in wat een generatie belangrijk vindt. In ons geval kunnen we deze inzichten gebruiken om het vrijwilligerswerk in de bibliotheek aantrekkelijk te maken voor jongeren.

In de generatieketen zijn de ouders van de jongeren uit generatie Z opgegroeid in een tijd van economische stagnatie, werkloosheid en woningnood.

Deze generatie heet de generatie X, oftewel de verloren generatie. De grootouders van generatie Z vormen de Stille generatie, dit zijn de mensen die rond de oorlog zijn opgegroeid en in hun jeugd zware tijden hebben meegemaakt. Hoe heeft dit invloed op de generatie Z? Zowel hun ouders als grootouders zijn opgegroeid in zware economische tijden. Het effect lijkt te zijn dat de generatie Z mee heeft gekregen dat ze het zelf moeten doen en daardoor pakken ze zaken pragmatischer aan.

Natuurlijk is generatie Z onlosmakelijk verbonden met het opereren in digitale netwerken. Naast dat de jongeren opgegroeid zijn met veel digitale mogelijkheden, is de digitale connectie de levenslijn waarmee ze in contact zijn met de wereld om zich heen. In de digitale wereld bewegen jongeren zich als zwermen en zitten ze overal en nergens. Wil je deze groep bereiken dan zul je dus makkelijk vindbaar moeten zijn en je boodschap overal achter moeten laten.

Het consumentengedrag van deze generatie is gericht op het product en het optimaal zelf kunnen kiezen. Verkoopconcepten werken niet meer, het gaat om helderheid, simpelheid en betaalbaarheid. Deze jongeren willen dat er naar ze geluisterd wordt en ze verwachten maatwerk. Ze willen geïnspireerd worden en mee kunnen denken en ontwikkelen. Van bedrijven verwachten ze moreel ondernemerschap. Daarnaast is de deeleconomie steeds belangrijker waarbij niet meer alles eigen bezit hoeft te zijn.

Een interessante ontwikkeling is de blik waarmee deze generatie naar gender en seksuele voorkeuren kijkt. Dit blijkt niet zo vast te liggen en het gaat met name om de acceptatie van wie je bent. Het tv-programma van Splinter Chabot en het boek van Sofie Lakmaker “De geschiedenis van mijn seksualiteit” zijn hier mooie voorbeelden van. De communicatie met deze generatie verandert hierdoor: empathie, connectie en de ruimte om jezelf te kunnen zijn worden belangrijk.

3

Wat is de relatie van jongeren met de bibliotheek?

Jongeren kunnen verschillende soorten relaties met de bibliotheek hebben: enerzijds als klant, bezoeker of lid van een community; anderzijds door de bibliotheek te ondersteunen als vrijwilliger of tijdelijke kracht.

3.1

Jongeren als klant en bezoeker

Als klant zijn jongeren goed vertegenwoordigd; meer dan de helft van de leden van de bibliotheken zijn jeugdleden². Dit wordt wellicht verklaard door het feit dat jeugdleden tot 18 jaar bij de meeste bibliotheken gratis lid zijn. Nadat het lidmaatschap overgaat in een betaald abonnement loopt het aantal jeugdleden namelijk sterk terug. Nog maar 14% van de 21 tot 25 jarigen is lid van de bibliotheek; onder 12-17 jarigen is dit nog een derde.

Ook bezoeken jongvolwassenen de bibliotheek nog maar zelden: meer dan twee derde van de jongvolwassenen bezoekt de bibliotheek bijna nooit. Jongeren zeggen de bibliotheek niet te bezoeken omdat ze geen boeken lezen of ergens anders boeken vandaan halen³.

Hieruit blijkt wel dat met name de uitleenfunctie van bibliotheken bekend is onder jongeren. Al komt bijna een vijfde van de jongvolwassenen toch naar de bibliotheek om daar te studeren of iets te lezen. Dit is sterk afhankelijk per bibliotheek; sommige bibliotheken vervullen een veel grotere third place functie dan andere bibliotheken. Met third place worden plaatsen bedoeld, naast thuis en het werk, waar mensen elkaar

kunnen ontmoeten en waar zij bijvoorbeeld kunnen werken.

Uit het BiebPanel onderzoek, uitgevoerd door Probiblio in 2018 onder jongeren tussen de 18 en 25 jaar, komt eenzelfde beeld naar voren: zeven op de tien ondervraagde jongeren bezoeken de bibliotheek nooit. Een klein aandeel studeert of werkt weleens in de bibliotheek en een nog kleiner aandeel bezoekt soms een activiteit. De jongeren die weleens gebruik maken van de bibliotheek noemen als voordelen dat de bibliotheek openbaar en dus vrij toegankelijk is, dat ze er goedkoop materialen kunnen inzien en lenen, er rustig kunnen studeren of werken en er faciliteiten zoals printers aanwezig zijn. De geboden mogelijkheden voor persoonlijke ontwikkeling en het feit dat de bibliotheek activiteiten organiseert worden veel minder vaak als voordeel genoemd.

3.2

Jongeren actief in de bibliotheek

Naast gebruiker of lid van de bibliotheek, kunnen jongeren ook zelf actief zijn in de bibliotheek. Bijvoorbeeld door zelf activiteiten te organiseren, workshops te geven over een hobby of het samenstellen van een leesclub. In een BiebPanel onderzoek uit 2016 naar de toekomst van de bibliotheek werd gevraagd of men interesse heeft om op zo'n manier actief te zijn in de bibliotheek. Een derde van de ondervraagde jongere deelnemers, tussen de 16 en 35 jaar, geeft aan hier interesse in te hebben.

Uit ander BiebPanel onderzoek, uit 2017, blijkt dat slechts 3% van de ondervraagde 16 en 35 jarigen al op een dergelijke manier betrokken is bij de bibliotheek; nog een kleiner aandeel van deze groep is betrokken als vrijwilliger. 14% van hen zou zich in de toekomst wel willen inzetten in de bibliotheek door te helpen bij het voorlezen van kinderen, bij activiteiten voor kinderen en het tegengaan van laaggeletterdheid.

3.3

Resultaten online onderzoek op vraag naar relatie jongeren met de bibliotheek

In een online onderzoek dat we hebben gehouden onder 28 bibliotheken (zie hoofdstuk 7) is ook gevraagd naar de relatie tussen jongeren

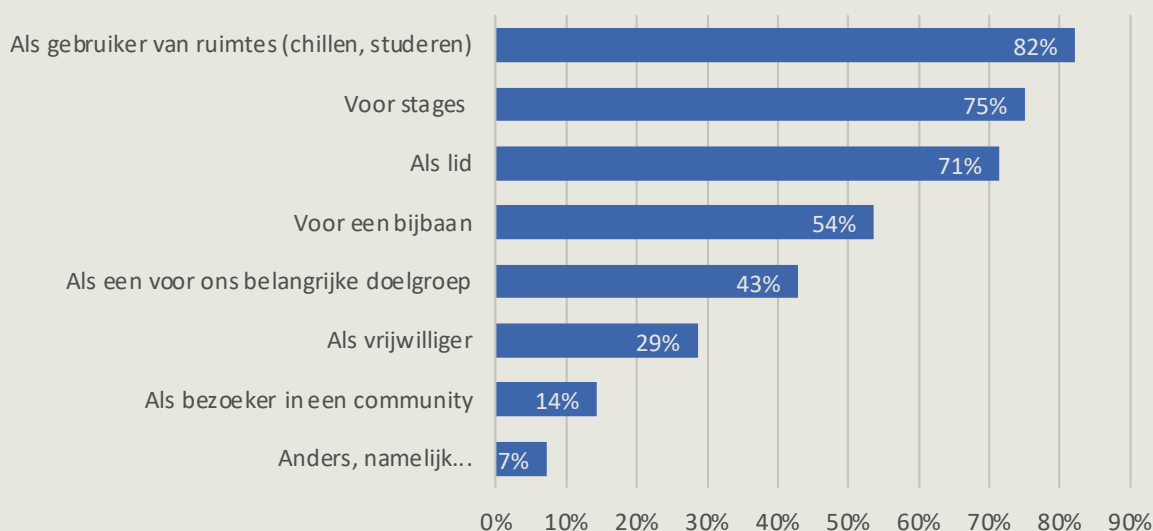
en de desbetreffende bibliotheken. In onderstaande grafiek is te zien hoe jongeren volgens de onderzochte bibliotheken vooral betrokken zijn bij de bibliotheek. Een meerderheid geeft aan dat jongeren betrokken zijn als gebruikers van ruimtes (chillen, studeren), voor stages en als lid. Voor een bijbaan wordt wat minder vaak genoemd (door iets meer dan de helft) maar wel vaker dan 'als vrijwilliger' dat door 3 op de 10 bibliotheken wordt genoemd.

3.4

Aandeel jongeren in het personeelsbestand van bibliotheken

Uit de Wsob cijfers die de Koninklijke Bibliotheek elk jaar verzamelt voor bibliotheken uit heel Nederland blijkt dat in 2019 4% van het personeelsbestand jonger is dan 20 jaar en 6% tussen de 20 en 30 jaar oud is⁴. Dit zijn zowel tijdelijke krachten als vaste personeelsleden. Ter vergelijking: in Nederland in het algemeen is 7,3% van de werkzame beroepsbevolking tussen de 15 en 20 jaar en 21,3% is tussen de 20 en 30 jaar⁵. Het personeelsbestand van de bibliotheek lijkt dus duidelijk ouder te zijn dan gemiddeld in Nederland. In de cijfers die bekend zijn over de vrijwilligers van de bibliotheken wordt geen verdeling van leeftijdsgroepen gemaakt, waardoor onduidelijk is welk percentage van de vrijwilligers onder de groep jongeren valt.

Figuur 1: **Welke relatie hebben jongeren met jullie bibliotheek?** Jongeren zijn vooral betrokken bij onze bibliotheek... (n=28, meerdere antwoorden mogelijk).

4

Wat vinden de jongeren van de bibliotheek?

Zoals we in het vorige hoofdstuk zagen zijn jongeren al op verschillende manieren betrokken bij de bibliotheek. Maar wat vinden de jongeren van de bibliotheek? Wat is het imago van de bibliotheek en welke mogelijkheden denken jongeren dat de bibliotheek biedt?

4.1

BiebPanel deep dive 2020 Jongeren

In een BiebPanel deep dive in 2020 werden jongeren door Probiblio via een online community ondervraagd over deze onderwerpen. Veel jongeren hebben een verouderd beeld van de bibliotheek; zij zien een plek voor zich waar ze stil moeten zijn en boeken kunnen lenen. De verblijfsfunctie en bijvoorbeeld activiteiten die de bibliotheek organiseert zijn nauwelijks bekend. Wel denken zij dat de bibliotheek rustige werkplekken biedt, dat zij er inspiratie op kunnen doen en er mensen kunnen ontmoeten. Drempels om de bibliotheek te bezoeken zijn met name een gebrek aan behoefte: de jongeren lezen niet veel. Daarnaast vinden ze de bibliotheek onoverzichtelijk, is er een mentale drempel omdat ze er niet bekend zijn en verwachten ze dat de collectie niet toereikend is. Ook de beperkte openingstijden, de uitleentermijn en de kosten zijn drempels. Jongeren willen zich liever niet committeren dus een jaarabonnement is voor hen niet aantrekkelijk.

Wanneer jongeren gevraagd wordt hoe de bibliotheek verbeterd kan worden om beter aan te sluiten op de behoeften noemen zij toegankelijkheid, dat wil zeggen geen verplichte jaarabonnementen en ruime openingstijden. Dit sluit aan

bij de kenmerken die in hoofdstuk 3 zijn beschreven van Generatie Z: zij willen graag keuzevrijheid, maatwerk en willen liever geen verplichtingen. De collectie moet breed en overzichtelijk ingedeeld zijn. De bibliotheek moet gezelliger en minder stoffig worden. Ze willen in de bibliotheek mensen kunnen ontmoeten in bijvoorbeeld een café, maar daar ook rustig boeken kunnen lezen. Ook willen jongeren studeren of werken in de bibliotheek en hebben daarvoor behoefte aan rustige ruimtes. Daarnaast hebben de jongeren echter ook interesse in sociale en educatieve activiteiten op een centrale plek en voor weinig geld, bijvoorbeeld cursussen en filmavonden.

4.2

In gesprek met jongeren

Om zo goed mogelijk inzicht te krijgen in de belevingswereld van jongeren zijn we in gesprek gegaan met drie jongeren die zich inzetten als vrijwilliger bij de bibliotheek; zie ook hoofdstuk 6 en bijlage 1 voor hun ervaringsverhalen. In deze gesprekken geven de jongeren aan dat voornamelijk de uitleenfunctie van de bibliotheek bekend is bij hun leeftijdsgenoten. Jongeren zijn zich nog niet bewust van de uitgebreide dienstverlening die de bibliotheek biedt, laat staan dat jongeren weten dat zij er vrijwilligerswerk kunnen doen. “Saai” en “stoffig” zijn nog overheersende beelden. Ook opvallend is dat de jongeren die zich wel vrijwillig inzetten voor de bibliotheek, aangeven dat zij niet met leeftijdsgenoten praten over de bibliotheek of hun vrijwilligerswerk.

5

Online onderzoek onder bibliotheken naar de inzet van jonge vrijwilligers

We hebben een online onderzoek gehouden onder bibliotheken in Noord- en Zuid-Holland om uit te zoeken of en hoe bibliotheken jonge vrijwilligers (16 tot en met 25 jaar) inzetten, waarom (niet) en waar ze tegenaan lopen. Aan dit onderzoek hebben 28 bibliotheken mee gedaan. Bij al deze bibliotheken zijn vrijwilligers actief en bij 18 (64% van de 28 bibliotheken) zijn momenteel ook jongeren daadwerkelijk als vrijwilliger actief.

De vragenlijst is ingevuld door medewerkers die ten aanzien van vrijwilligers een verantwoordelijkheid hebben. Dit kan op beleidsniveau zijn (bibliotheekdirecteuren), op inhoudelijk en uitvoerend niveau (vrijwilligerscoördinatoren) en op (direct) aansturend niveau (bijv. vestigings- of rayonmanagers, teamleiders of medewerkers verbonden aan programmering of educatie).

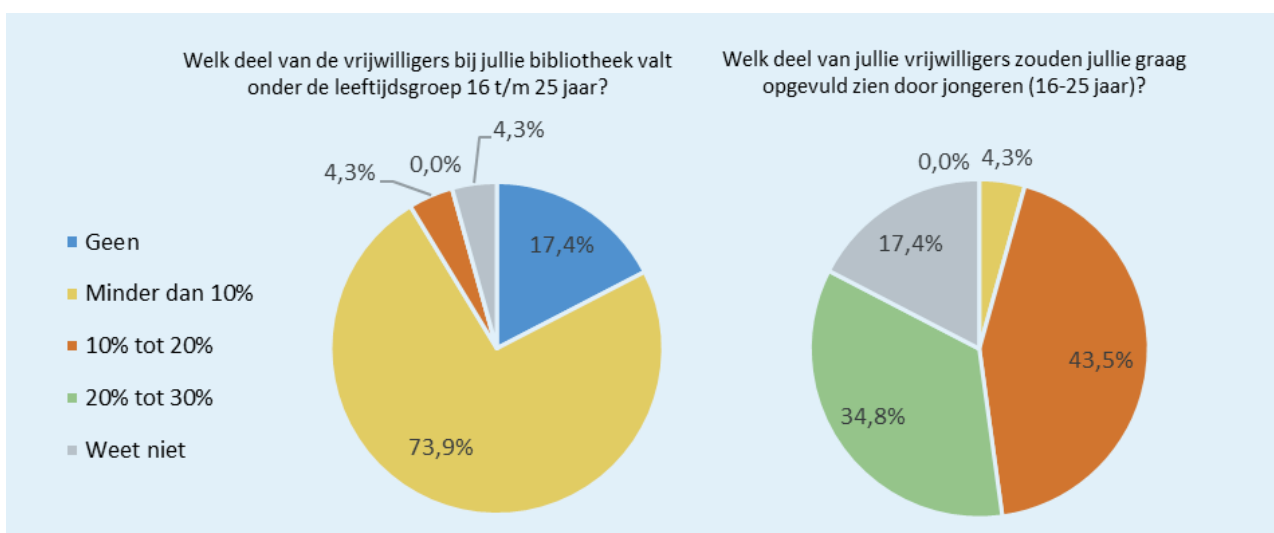
Figuur 2: **aandeel vrijwilligers van 16 tot en met 25 jaar**, huidige situatie en wens, n=23

5.1

In welke mate richten bibliotheken zich op de inzet van jonge vrijwilligers?

Een minderheid, één op de vijf bibliotheken, geeft aan een specifiek beleid rond flexibele inzet van jongeren te hebben, zoals stages, vrijwilligerswerk of bijbaantjes. 23 bibliotheken (van de 28 die hebben meegewerkt aan het onderzoek) geven aan al jonge vrijwilligers in te zetten óf dat van plan te zijn in de toekomst. Hiervoor geven ze, samengevat, als belangrijkste redenen op:

- als bibliotheek een afspiegeling willen zijn van de maatschappij/diversiteit;
- jonge vrijwilligers bieden vernieuwing/een frisse blik/inspiratie;
- helpt bij de afstemming van het aanbod op jongeren;
- om meer jongeren naar de bibliotheek te trekken via deze jonge vrijwilligers/ambassadeurs.

Slechts 2 bibliotheken geven aan geen jongeren te willen inzetten als vrijwilliger (3 weten het niet). Eén zegt dat ze jongeren graag willen betalen voor hun inzet en de ander dat vrijwilligerswerk in de bibliotheek jongeren niet aanspreekt en dat ze liever een betaald bijbaantje hebben in de supermarkt of horeca.

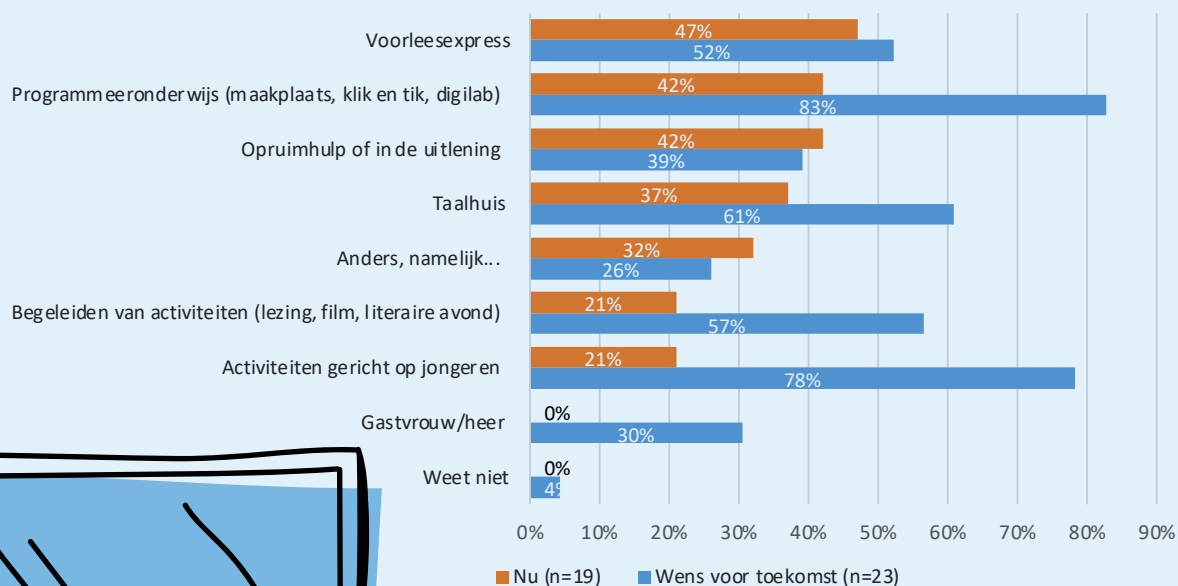
Van de 23 bibliotheken die jonge vrijwilligers (willen) inzetten geeft ruim driekwart aan (18 bibliotheken) dat ze dit ook al doen, waarbij het in bijna alle gevallen gaat om slechts een klein deel van de vrijwilligers: minder dan 10% van alle vrijwilligers bij de bibliotheek. Veel van deze bibliotheken zouden in de toekomst wel graag een groter aandeel jongeren als vrijwilliger willen hebben, zoals te zien in figuur 2 hieronder.

5.2

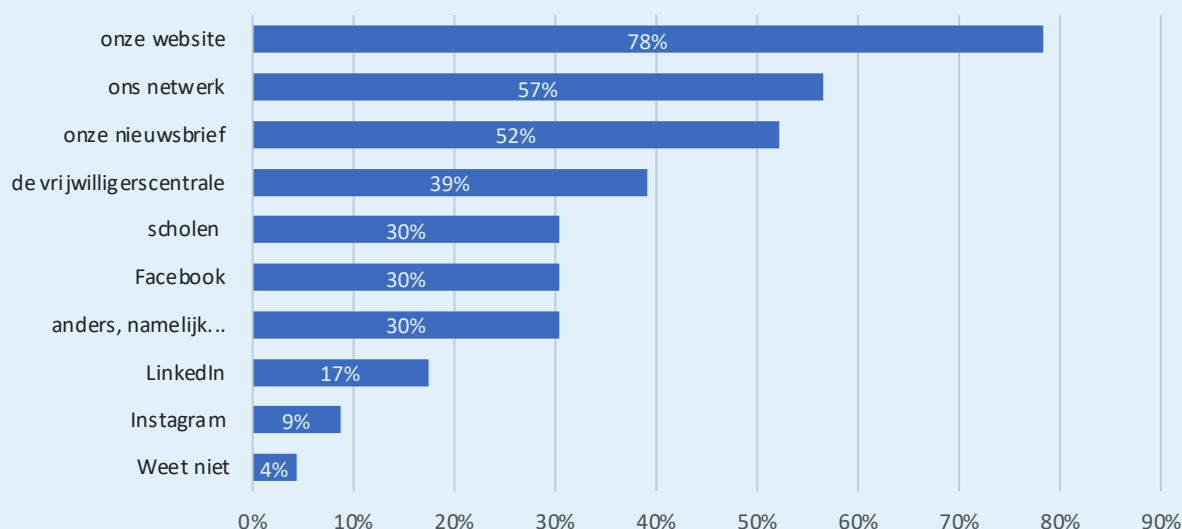
Hoe worden jongeren als vrijwilligers ingezet en geworven?

Momenteel worden jonge vrijwilligers het meest ingezet via de VoorleesExpress (47%), als opruimhulp (42%), of via het programmeeronderwijs (42%), zie figuur 3 onder. Op de vraag waarop men jonge vrijwilligers in de toekomst graag wil inzetten zien we een ander beeld: er is een duidelijke voorkeur voor activiteiten specifiek gericht op jongeren en het programmeeronderwijs (resp. 78% en 83%). Daarna volgt het Taalhuis (61%) en het begeleiden van activiteiten (57%). Interessant is dat een aantal bibliotheken (30%) aangeeft jonge vrijwilligers als gastvrouw/heer te willen inzetten. Nu is dat bij geen van de onderzochte bibliotheken nog het geval.

Figuur 3: op welke activiteiten en taken in de bibliotheek worden jonge vrijwilligers nu ingezet en wil men ze in de toekomst inzetten (meerdere antwoorden mogelijk).

Figuur 4: **Hoe werven jullie jongeren als vrijwilliger?** Via
(n=23, meerdere antwoorden mogelijk)

5.3

Het werven van jonge vrijwilligers en de manier waarop vrijwilligerswerk aangeboden wordt

De onderzochte bibliotheken maken het meest gebruik van hun website om jonge vrijwilligers te werven (78% van de 23 bibliotheken) gevolgd door hun netwerk (57%) en de nieuwsbrief (52%), zie figuur 4.

Bij 'anders, namelijk' antwoorden een aantal bibliotheken dat ze nog niet (actief) op jongeren werven. Slechts 12 bibliotheken kunnen aangeven welke wervingsbron het beste werkt. Zij noemen als meest effectieve bronnen

scholen (4 bibliotheken), onze website (3), ons netwerk (3) en Facebook (2).

5.4

Het aanbieden en aantrekkelijk maken van vrijwilligerswerk

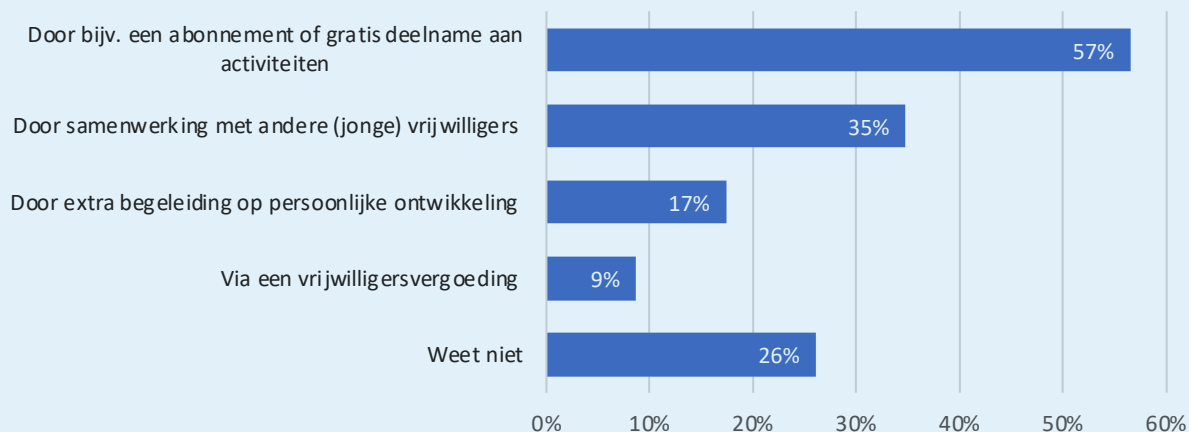
De helft van de bibliotheken die met jonge vrijwilligers (willen) werken, zegt vrijwilligerswerk voor een korte periode verbonden aan een activiteit aan te bieden aan jongeren en eveneens de helft noemt als een afgebakende taak. Deze twee worden het vaakst genoemd als wijze waarop het vrijwilligerswerk aangeboden wordt aan jongeren.

Figuur 5: **Hoe bieden jullie het vrijwilligerswerk aan de jongeren aan?**
(n=23, meerdere antwoorden mogelijk)

Op de vraag hoe de bibliotheken vrijwilligerswerk aantrekkelijk proberen te maken voor jongeren wordt een abonnement of gratis deelname aan activiteiten het vaakst genoemd gevolgd door samenwerking met andere jonge vrijwilligers (figuur 6).

Figuur 6: **Hoe maken jullie vrijwilligerswerk voor jongeren aantrekkelijk?**
(n=23, meerdere antwoorden mogelijk)

5.5

Obstakels en aanbevelingen

Obstakels die bibliotheken beschrijven ten aanzien van werken met jonge vrijwilligers zijn, samengevat:

- De werving: er wordt aangegeven dat het lastig is jongeren te bereiken en binnen te krijgen.
- De begeleiding van jonge vrijwilligers: dit vraagt tijd van vaste medewerkers en volgens een aantal bibliotheken ook redelijk veel tijd.
- De inzetbaarheid: jonge vrijwilligers zijn vaak kort inzetbaar en hun inzetbaarheid is soms ook lastig te voorspellen door bijvoorbeeld wisselende schoolroosters en studie.

Aanbevelingen: de bibliotheken zijn ook gevraagd om tips te geven over jongeren als vrijwilligers in de bibliotheek. Er worden veel verschillende tips gegeven maar een paar komen vaker terug. Samengevat zijn dit:

- Maak het vrijwilligerswerk aantrekkelijker voor jongeren via bijvoorbeeld aansprekende programmering, een plezierige omgeving, ze te laten werken met andere jongeren en/of een beloning (hoeft niet in de vorm van geld te zijn).
- Betrek de jongeren en laat ze meedenken over bijvoorbeeld activiteiten en programmering.
- Versterk de samenwerking met relevante partijen/partners zoals onder andere scholen, jongerenwerk en vrijwilligersorganisaties.
- Zorg voor een persoonlijke benadering: door kennis van de doelgroep, een juiste aanspreekvorm en het tonen van betrokkenheid.

In aanvulling op bovenstaande obstakels en aanbevelingen genoemd door bibliotheken nemen we hieronder een stuk mee uit een interview met DOK Delft over hun ervaring met het werken met jonge vrijwilligers en hun aanpak. We hebben hierbij gesproken met Janine Jongen, vrijwilligerscoördinator.

DOK Delft heeft een belangrijke publieke functie in de stad en wordt goed bezocht door jongeren. We hebben ook een samenwerking met de TU Delft om studenten te werven. We hebben weinig moeite om jongeren te vinden. In ons vrijwilligersbestand houden we goed de afspiegeling in de gaten. Klanten zijn blij met de jongeren en hebben er meteen alle vertrouwen in.

De bibliotheek richt zich niet speciaal op het aantrekken van jongeren als vrijwilligers, maar we bieden een aantal projecten aan voor vrijwilligers. Deze specifieke werving maakt het aantrekkelijk voor jongeren. Het werken in

projecten met een kop en een staart en duidelijke verwachtingen geeft een helder kader.

We bieden jongeren standaard een training, een bibliotheekabonnement en we vragen de VOG voor ze aan. In de projecten Taalmaatje en Taalvisite hebben ze soms meer coaching nodig en hier komen ze zelf mee. De aansluiting met andere jongeren is belangrijk en vinden ze leuk. Jongeren komen meestal niet op de vrijwilligersdag, ook al stellen we een breed programma samen.

We zien dat jongeren anders gemotiveerd zijn dan ouderen. De jongeren staan meer open om alle middelen in te zetten die wij aanbieden en hebben een ruimer referentiekader. Ze nemen het zoals het is en zoeken eerder naar oplossingen. Wel zien we jongeren eerder opgeven. In de coronatijd hebben jongeren het zwaar gehad en we zien nu meerdere vrijwilligers afhaken omdat ze het mentaal niet meer aankunnen.

6

Ervarings- verhalen

We hebben deskresearch en het online onderzoek aangevuld met gesprekken met jongeren zelf en een organisatie die zich richt op jongerenparticipatie. De gespreksverslagen hiervan zijn onder bijlage 1 te vinden.

In gesprek met jongeren

Uit de gesprekken met de drie jongeren die zich inzetten als vrijwilliger bij de bibliotheek komen diverse aspecten naar voren die zij belangrijk vinden. Zo vinden zij flexibiliteit en vrijheid belangrijk. Dit kan zelfs de reden zijn om voor vrijwilligerswerk te kiezen in plaats van een betaalde bijbaan. Zo vraagt vrijwilligerswerk inzet van één tot een paar uur per week, waarbij het niet altijd vast is en het makkelijk te combineren is met een studie.

Wat betreft goede begeleiding in hun werk als vrijwilliger zijn de meningen verdeeld. Zo geeft de één aan dat zij goede begeleiding zeer wenselijk vindt, net zoals het volgen van cursussen en trainingen, terwijl de ander aangeeft hier geen behoefte aan te hebben. Wel wordt 'nabijheid' meermaals genoemd als belangrijke randvoorwaarde. Meer leeftijdsgenoten als vrijwilliger, diversiteit in activiteiten en ervaringen uitwisselen met andere vrijwilligers worden daarnaast genoemd als behoeftes in hun vrijwilligerswerk.

Stellen we de vraag waarom zij zich inzetten als vrijwilliger, dan zijn 'voldoening' en 'mensen helpen' veel gegeven redenen. De jongeren geven aan dat zij niet per se iets terug hoeven te krijgen voor hun werk.

Annelies (23 jaar) is vrijwilliger bij de VoorleesExpress van Bibliotheek de Boekenberg. Zij is nog niet begonnen met voorlezen en is in afwachting van een gezin. Zij gaat haar vrijwilligerswerk doen naast haar masteropleiding School Psychology. Ook werkt zij als betaalde medewerker in het bibliotheekcafé.

In aanvulling op haar opleiding is Annelies op zoek gegaan naar vrijwilligerswerk met kinderen. Dit heeft ze bij de VoorleesExpress gevonden. De nabijheid van de bibliotheek en de beperkte tijdsbesteding voor een bepaalde periode hebben de keuze mede bepaald. Zij vindt het belangrijk om goed begeleid te worden en om met andere vrijwilligers kennis en ervaring uit te kunnen wisselen. Annelies komt regelmatig bij de bibliotheek voor haar bijbaan in het café en om te studeren. Hierdoor heeft ze een goed beeld van wat er in de bibliotheek speelt. Over de inzet van jongeren bij de bibliotheek zegt ze dat er onvoldoende bekendheid is over de dienstverlening van de bibliotheek en de mogelijkheden van vrijwilligerswerk. Het inzetten van social media of gastdocentschap op middelbare scholen zou kunnen helpen.

“Ik vind het mooi dat ik als vrijwilliger kinderen kan helpen met een leerachterstand, het is wat laagdrempeliger. Ik heb wel gekeken naar betaalde relevante bijbanen, maar ik hoef niet voor alles betaald te krijgen.”

Vrijwilliger VoorleesExpress bij de Boekenberg

Daarnaast geven de jongeren aan dat zij graag van hun vrijwilligerswerk willen leren en relevante ervaring passend bij hun opleiding willen opdoen. Dat het goed is voor hun cv is daarbij ook een motivator. Bovendien wordt er genoemd dat het een goede manier is om onder de mensen te kunnen zijn. Wat opvalt is dat ze niet specifiek voor de bibliotheek kiezen maar voor de inhoud van het vrijwilligerswerk, wat dan toevallig door de bibliotheek wordt aangeboden.

In gesprek met Young Inspiration

Young Inspiration is een organisatie die zich richt op jongerenparticipatie in projecten. Hierbij dagen ze organisaties uit om vanuit de ogen van jongeren te kijken en zo tot een samenwerking te komen. We hebben gesproken met Marjolein de Jong, zij houdt zich bezig met strategie, veranderprocessen, onderzoek, co-creatie en geeft workshops. Dit is het verhaal van Marjolein op basis van haar ervaringen.

Waarom wil je jongeren inzetten als vrijwilliger bij de bibliotheek? Dit is een essentiële vraag om te stellen. Jongeren willen hier het antwoord op weten en zij willen voelen dat zij van toegevoegde waarde zijn. Leg jongeren daarom uit waarom je ze wil inzetten als vrijwilliger. Gaat het om de diversiteit van het vrijwilligersbestand, een extra dimensie op hun eigen lidmaatschap, hun toegevoegde waarde in de community library of brengen zij bepaalde expertise mee? In het laatste geval is het een mooie invalshoek om te benadrukken dat jongeren expert zijn, bijvoorbeeld door hun gevorderde digitale vaardigheden, en dat zij wat anders toevoegen dan andere (wellicht wat oudere) vrijwilligers in de bibliotheek. Hun digitale expertise is hun onderscheidend vermogen en dáár heeft de bibliotheek wat aan.

De huidige generatie jongeren is een betrokken generatie. Vaak doen zij al een vorm van vrijwilligerswerk, alleen benoemen zij dit zelf niet zo. Trainer bij de sportclub of de hond van

Judith (24 jaar) is taalvrijwilliger bij Bibliotheek de Boekenberg. Zij doet dit naast haar werk als fysiotherapeut en opleiding tot kinderfysiotherapeut. Ook is Judith vrijwillig twirl docent.

Judith is via de kerk als vrijwilliger aan de slag gegaan. Zij geeft een Syrisch meisje taallessen en heeft zich aangesloten bij de bibliotheek omdat andere kerkgangers haar hierop attenderden. Het leek haar handig om boeken, cursussen of hulp van de bibliotheek te kunnen gebruiken. In de praktijk ligt dit anders en gebruikt Judith de bibliotheek nauwelijks. Het aanbod van de bibliotheek is erg gericht op volwassenen terwijl zij hulp biedt aan een jong meisje. Zij heeft het gevoel daarom niet zo veel aan het aanbod van de bibliotheek te hebben. Ze bezoekt het meisje thuis en kent geen andere vrijwilligers bij de bibliotheek, zeker geen vrijwilligers die zich ook richten op kinderen. Inmiddels heeft ze een persoonlijke band met het meisje opgebouwd en ligt haar motivatie in het begeleiden van dit meisje in haar ontwikkeling. Judith geeft aan dat de bekendheid van de bibliotheek onder jongeren nog klein is. Jongeren weten niet wat de bibliotheek nog meer biedt anders dan boeken, en het komt al helemaal niet in ze op om in de bibliotheek als vrijwilliger of voor een bijbaan te werken. Het zou helpen als er meer bekendheid zou zijn of als vacatures ook op sites zoals Indeed te vinden zijn. Zelf heeft Judith het eigenlijk ook niet echt met haar vrienden over haar vrijwilligerswerk bij de bibliotheek, maar over haar hulp aan het meisje.

“Ik vind het belangrijk iets voor mensen te doen zonder dat je daar per se iets voor terugkrijgt. Dat het meisje nu naar de havo kan, is al bekroning op mijn werk. Daar hoef ik niet voor betaald te krijgen. (...) Het geeft mij voldoening dat je iemand kan helpen. Ik hoef er verder niet per se iets uit te halen. Ik ben gefocust op wat de ander er aan heeft, niet wat het mij zelf brengt.”

Taalvrijwilliger bij de Boekenberg

de buurvrouw uitlaten worden niet gelijk als vrijwilligerswerk bestempeld, maar dat is het wel. Voor veel jongeren is het niet duidelijk wat vrijwilligerswerk precies inhoudt en wat er allemaal mogelijk is. Vrijwilligerswerk, daarvoor ga je toch een paar maanden naar het buitenland? Deze onbekendheid roept bibliotheken op om zichzelf en hun mogelijkheden voor vrijwilligerswerk kenbaar te maken.

Dit geldt overigens niet alleen voor de vrijwilligersmogelijkheden, maar ook voor het aanbod van de bibliotheek. Veel jongeren weten niet wat er allemaal te doen en te vinden is in de bibliotheek. Een mooie kennismaking voor jongeren met de bibliotheek kan worden verzorgd door aanbod gericht op jongeren. Je bereikt jongeren immers sneller als ze al in de bibliotheek rondlopen. Wees zichtbaar op die plekken waar jongeren zich bevinden en wees expliciet in je boodschap. Geef bijvoorbeeld concrete voorbeelden van wat je kan doen als vrijwilliger bij de bibliotheek of laat jongeren die zich al inzetten als vrijwilliger hun verhalen vertellen aan hun leeftijdsgenoten. Belangrijk is hierbij dat de boodschap uitgaat van samenwerken met de bibliotheek. Jongeren willen namelijk niet alleen weten wat zij brengen, maar ook wat het hen oplevert zoals werkervaring (cv) of ontdekken waar je goed in bent: what's in it for us?

Naast onbekendheid van vrijwilligerswerk onder jongeren is het ook mogelijk dat jongeren twifelen of zij zich wel kunnen inzetten als vrijwilliger. 'Kan ik dat wel?', 'Past het bij mij?' of 'Ik heb toch bepaalde expertise nodig om vrijwilligerswerk te kunnen doen?'. Dit zijn drempels waar de bibliotheek in de communicatie en verhalen op in kan spelen om hen te laten zien dat zij wel degelijk van toegevoegde waarde zijn. Laat hen weten wat zij hebben wat volwassenen niet hebben, de eerder genoemde digitale expertise, een frisse blik of een andere manier van denken bijvoorbeeld. Sluit daarbij aan op de diversiteit onder jongeren. Een 16-jarige wil misschien ander werk doen dan een 22-jarige.

Ook is het interessant om te kijken naar wat voor vrijwilligerswerk de bibliotheek kan bieden. De kans is groot dat de bibliotheek jongeren voor bepaalde 'standaard' vrijwilligersfuncties zoekt. Maar vrijwilligerswerk voor jongeren kan je ook op een andere manier insteken, juist om nóg meer jongeren te bereiken. Zo kan je jongeren betrekken bij het creëren van rollen voor jongeren als vrijwilliger. Wat zouden zij aanbevelen voor de inzet van jongeren? Of laat jongeren meedenken en werken met de marketing- en communicatiespecialist van de bibliotheek om zo hun leeftijdsgenoten

beter te kunnen bereiken. Zij weten waar jongeren uithangen, zoals TikTok of Instagram en hoe berichten zich verspreiden. Gebruik hun expertise en laat hen zelf hun verhaal vertellen. Zo kan je ook een groepje jongeren de opdracht geven om andere jongeren te werven en binden aan de bibliotheek. Of zet jongeren in als onderzoekers die verhalen onder medejongeren ophalen. Heb je er daarnaast wel eens over gedacht om een jongere uit jouw eigen directe omgeving om raad of advies te vragen? Bijvoorbeeld bij het schrijven van een vacaturetekst. Kortom: door jongeren, voor jongeren.

Zetten jongeren zich eenmaal in als vrijwilliger, dan is het van belang om ook dan na te blijven gaan wat hun wensen en behoeften zijn. Begeleiding is voor sommige jongeren zeer belangrijk en voor alle jongeren is het uitgangspunt dat de bibliotheek laat weten dat ze gezien en gehoord worden. Een persoonlijke benadering zorgt daarbij al voor het makkelijker binden van deze jonge vrijwilligers. Vraag hen wat zij nodig hebben en geef aan wat zij op hun beurt aan hun volwassen collega's en de bibliotheek brengen. Voor jongeren is gelijkwaardigheid erg belangrijk, dus laat hen weten dat hun perspectief net zo veel waard is als dat van andere of oudere collega's. Daarnaast is het van belang om te kijken hoe de bibliotheek vrijwilligerswerk aanbiedt: zijn dit lange of korte termijn projecten en kunnen jongeren samenwerken met andere jongeren, bijvoorbeeld in duo's? Vrijwilligerswerk op projectbasis kan aantrekkelijk zijn voor jongeren omdat zij er niet aan vast zitten, maar zij wel altijd welkom zijn. Ook is het goed om na te denken over de beloning die jonge vrijwilligers graag zien. Een beloning hoeft zeker niet altijd geld te zijn. Beloning gaat ook over waardering in de zin van complimenten of een certificaat waar hun ervaring op staat vermeld. Dit kunnen zij mooi gebruiken in hun carrière die zij tegemoet gaan.

Al met al zijn er vele mogelijkheden om jongeren vanaf het begin af aan te betrekken bij de bibliotheek, om zo geschikte vrijwilligersfuncties- of taken te creëren en nóg meer jongeren aan te laten sluiten. Bij alles wat je doet met

Ryanne (22 jaar) is vrijwilliger bij het activiteitenteam van Bibliotheek de Boekenberg. Dit doet zij sinds 2017 en naast haar opleiding tot office assistant.

Ryanne is vrijwilligerswerk gaan doen op advies van haar ouders, om meer onder de mensen te komen. Zij is bij het activiteitenteam van de bibliotheek terecht gekomen via de Vrijwilligersacademie Nissewaard. Zij vindt het werk als vrijwilliger bij het activiteitenteam erg leuk en is erachter gekomen dat de bibliotheek zeker niet saai is. Zij doet geen betaald werk omdat ze daar geen tijd voor heeft, vrijwilligerswerk geeft wat dat betreft meer vrijheid omdat je je kan inschrijven op activiteiten in plaats van dat je op vaste momenten moet werken.

Ryanne is de enige jongere als vrijwilliger en zou het leuk vinden als er meer diversiteit in leeftijd onder de vrijwilligers komt. Zij denkt dat het nog heel onbekend is onder de jongeren om vrijwilligerswerk bij de bibliotheek te doen. Zij heeft twee adviezen voor de bibliotheek: 1) zorg voor meer aanbod voor jongeren, 2) zorg voor meer bekendheid over wat de bibliotheek allemaal doet en de mogelijkheid tot vrijwilligerswerk bij de bibliotheek via kanalen waar jongeren op zitten, zoals voornamelijk Instagram en Facebook.

“Ik doe het vrijwilligerswerk nu nog steeds omdat ik het leuk vind om met mensen te werken, mensen te helpen en waar nodig collega's te ondersteunen. Hier leer ik hoe het werkt om een activiteit te leiden, dat leer je niet echt op school. Daarnaast vind ik het fijn om onder de mensen zijn. Ik help mensen belangeloos. Iets ervoor krijgen zou leuk zijn, maar dat hoeft niet.”

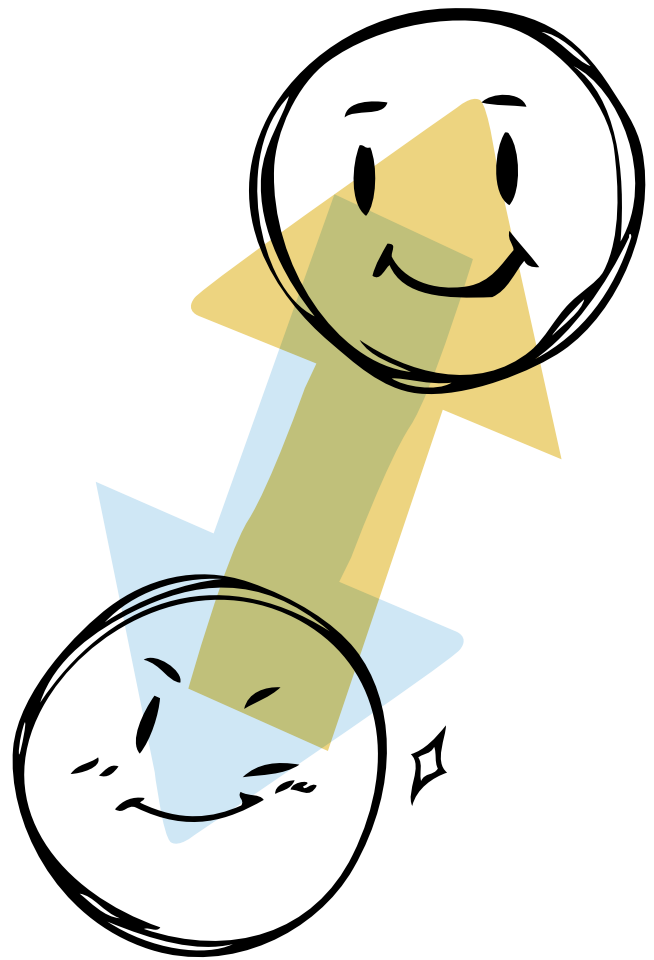
Vrijwilliger activiteitenteam de Boekenberg

het jongerengeluid, betrek je de jongeren al bij de bibliotheek. Stel jezelf daarom niet in eerste instantie een kwantitatieve doelstelling voor het gewenste aantal jonge vrijwilligers bij de bibliotheek. Kijk of je vanaf het begin samen kan werken met jongeren, om zo de samenwerking tussen jongeren en de bibliotheek gestaag uit te breiden en te laten groeien.

7

Advies aan bibliotheken

Dit verkennend onderzoek is een eerste stap om inzicht te krijgen in de relatie tussen jongeren en de bibliotheek en wat jongeren motiveert om vrijwilligerswerk bij de bibliotheek te gaan doen. Waar de bibliotheek en jongeren elkaar op kunnen vinden, is het bijdragen aan een mooie samenleving en de mogelijkheden tot persoonlijke ontwikkeling. De bibliotheek kan een plek zijn voor jongeren waar ze kunnen leren en werken, mee kunnen denken en ontwikkelen en bij kunnen dragen aan het leveren van maatschappelijke waarde.

Advies 1: **Verbeter het imago van de bibliotheek**

Het online BiebPanel deep dive onderzoek in 2020 onder Jongeren (zie hfst. 4.1) en de gevoerde gesprekken met jongeren (zie hfst. 6) laten zien dat het imago van de bibliotheek nog dat van de uitleenbibliotheek is. Jongeren lenen weinig boeken maar gebruiken de bibliotheek wel om te studeren of te chillen. Er is nog veel onbekendheid over wat de bibliotheek nog meer biedt. De bibliotheken geven aan dat ze graag jongeren als vrijwilliger willen hebben om hun frisse blik, als afspiegeling van de maatschappij en om zo nog meer jongeren te kunnen bereiken. Maar de bibliotheek zal hiervoor duidelijker moeten communiceren over haar aanbod richting jongeren en aan haar imago moeten werken (zie ook advies 2 en 3 hieronder).

“Veel jongeren zullen wel een stoffige plek zien, waar je vooral komt om boeken te lenen. Ik denk dat veel zich niet bewust zijn van de andere dingen die je bij de bibliotheek kan. Boeken lenen, af en toe studeren, maar niet heel veel meer dan dat. Ik weet niet hoe dat komt, misschien zijn ze er niet zo veel mee bezig. Als je er niet komt, weet je het niet.”

Annelies (Jonge vrijwilliger bij de bibliotheek)

Advies 2: Zorg voor aanbod speciaal gericht op jongeren

Versterkend aan het imago van de bibliotheek is zorgen voor aanbod dat speciaal gericht is op jongeren. Hip hop in je bieb is hier een mooi voorbeeld van. De samenwerking met hiphoppers in de bieb nodigt nieuwe doelgroepen uit om naar de bieb te gaan en leidt uiteindelijk ook tot lezen.

“Meer aanbod voor jongeren in diverse activiteiten zoals voorleesdagen voor jongeren, films voor jongeren en dagen die op jongeren zijn gericht (zoals 3D print dagen). Ook beter naar buiten brengen zoals op Instagram (daar zitten de meeste jongeren op) of Facebook zodat jongeren het kunnen delen.”

Ryanne (Jonge vrijwilliger bij de bibliotheek)

Advies 3: Vertel een helder verhaal over de bibliotheek en het vrijwilligerswerk

De bibliotheken dienen hun imago richting jongeren veel beter te profileren en de mogelijkheden voor vrijwilligerswerk beter bekend maken. Dat heeft zowel te maken met het verhaal dat je vertelt over de bibliotheek, als het kanaal wat je daarvoor gebruikt. We zien bibliotheken langzamerhand TikTok en Instagram veroveren maar niet altijd met boodschappen die specifiek op jongeren gericht zijn. Het inzetten van influencers of jongeren als ambassadeurs van de bibliotheek werkt goed. Dit bevestigt ook Marjolein de Jong van Young Inspiration in haar verhaal, dat je jongeren mee kunt laten denken en in kunt zetten als ambassadeur. Voor jongeren, door jongeren.

“Voor veel jongeren is het niet duidelijk wat vrijwilligerswerk precies inhoudt en wat er allemaal mogelijk is. Vrijwilligerswerk, daarvoor ga je toch een paar maanden naar het buitenland? Deze onbekendheid roept bibliotheken op om zichzelf en hun mogelijkheden voor vrijwilligerswerk kenbaar te maken.”

Marjolein de Jong (Young Inspiration)

Advies 4: Sluit aan bij de betrokkenheid van jongeren

Uit het boek Generatie Z en het gesprek met Marjolein de Jong blijkt dat de generatie Z een betrokken generatie is. Ze willen graag bijdragen aan zaken waar ze zich moreel aan kunnen verbinden vanuit principes waar ze achter staan. Ze willen geïnspireerd worden, kunnen meedenken en hun stem laten horen, en ze willen dat er naar hen geluisterd wordt. Vrijwilligerswerk bij de bibliotheek past heel goed bij deze wens tot maatschappelijke betrokkenheid. In je aanbod van vrijwilligerswerk kun je laten zien hoe het vrijwilligerswerk bijdraagt aan de maatschappelijke doelstellingen van de bibliotheek. Verder kun je het vrijwilligerswerk inhoudelijk samen met de jongeren vorm geven en gebruik maken van hun ideeën en inzichten.

“Waarom wil je jongeren inzetten als vrijwilliger bij de bibliotheek? Dit is een essentiële vraag om te stellen. Jongeren willen hier het antwoord op weten en zij willen voelen dat zij van toegevoegde waarde zijn. Leg jongeren daarom uit waarom je ze wil inzetten als vrijwilliger.”

Marjolein de Jong (Young Inspiration)

“Zeker nu met corona zijn er veel leerachterstanden, dus nu is het een mooi moment om kinderen te helpen met hun ontwikkeling. Ook staat vrijwilligerswerk goed op je cv en ik wilde iets wat relevant is voor mijn opleiding, dus dit sluit wel mooi aan bij School Psychology. Bovendien lijkt het mij ook heel leuk en mooi om te doen.”

Annelies (Jonge vrijwilliger bij de bibliotheek)

Advies 5: Maak het aanbod van vrijwilligerswerk en wat het oplevert concreet

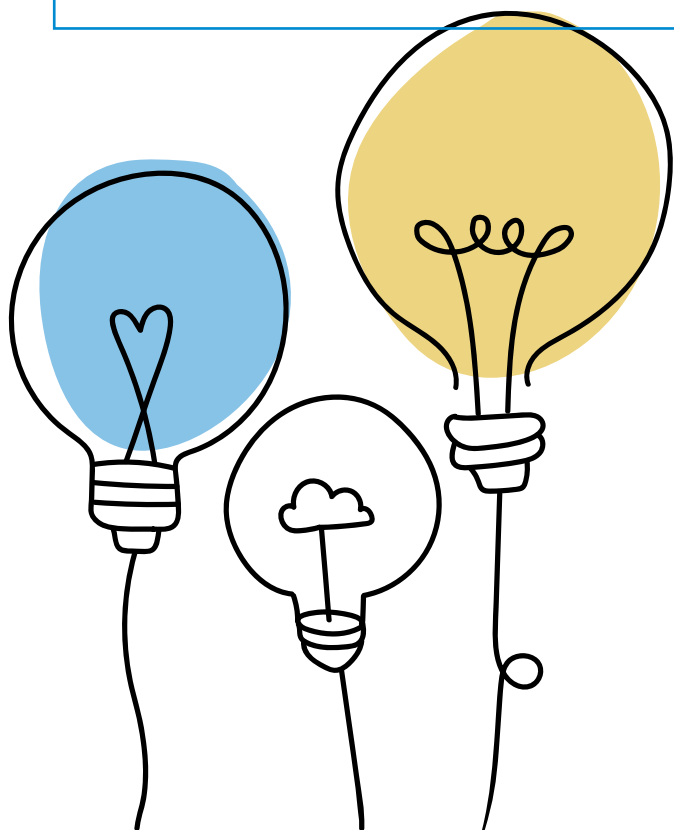
Specifiek voor het vrijwilligerswerk is het belangrijk dat je heel duidelijk bent over het aanbod, wat het oplevert en de verwachtingen en dit helder communiceert naar de jongeren. Bibliotheken geven aan dat een helder project met een begin en einde vaak succesvol is. Deze concreetheid helpt jongeren in het maken van de keuze tussen een bijbaantje of vrijwilligerswerk. De verwachtingen over en weer moeten helder zijn. De inzet van jongeren is groot en ze willen graag weten wat het hen oplevert. Voor de bibliotheek is het goed om te realiseren dat jongeren zo lang aan de bibliotheek verbonden blijven als dat het ze voldoening oplevert. Jongeren vinden het fijn om met andere jongeren samen te kunnen werken. De beloning voor jongeren is niet zo zeer materieel, meer dat ze samen een leuke tijd hebben, bij kunnen dragen en zich kunnen ontwikkelen. Zet ook in op deze vorm van belonen en communiceer dit.

“Onze bibliotheek richt zich niet speciaal op het aantrekken van jongeren als vrijwilligers, maar biedt een aantal projecten aan voor vrijwilligers. Deze specifieke werving maakt het aantrekkelijk voor jongeren. Het werken in projecten met een kop en een staart en duidelijke verwachtingen geeft een helder kader.”

Janine Jongen (DOK Delft)

“Geef bijvoorbeeld concrete voorbeelden van wat je kan doen als vrijwilliger bij de bibliotheek of laat jongeren die zich al inzetten als vrijwilliger hun verhalen vertellen aan hun leeftijdsgenoten. Belangrijk is hierbij dat de boodschap uitgaat van samenwerken met de bibliotheek. Jongeren willen namelijk niet alleen weten wat zij brengen, maar ook wat het hen oplevert zoals werkervaring (cv) of ontdekken waar je goed in bent: what’s in it for us?”

Marjolein de Jong (Young Inspiration)

De maatschappelijke diensttijd (MDT)

geeft jongeren de mogelijkheid om hun talenten te ontdekken terwijl ze vrijwillig iets goeds doen voor een ander. Lees er meer over op de volgende site en kijk of het misschien iets is voor de bibliotheek om op aan te sluiten: [Aan welke MDT doe jij mee? – Maatschappelijke Diensttijd \(doemeemetmdt.nl\)](https://doemeemetmdt.nl) In de bijlage vind je daarbij nog wat mooie tips voor het werven van en werken met jongeren in de maatschappelijke diensttijd, welk natuurlijk ook mooi te vertalen zijn naar jongeren als vrijwilliger bij de bibliotheek.

Hoe nu verder?

We hebben ontdekt dat er nog veel te onderzoeken en uit te vinden is. Zowel bibliotheken als onze eigen collega's van educatie en basisvaardigheden geven aan dat ze op zoek zijn naar samenwerking met de doelgroep jongeren. We gaan hier verder over in gesprek met elkaar en onderzoeken hoe we samen met de bibliotheken deze jongeren een plek kunnen geven.

Bronnen

- ¹ Dr. Jos Ahlers & René C.W. Boender (2019), Verlangen naar verandering Generatie Z, Bertram + de Leeuw uitgevers.
- ² Burgt, A. van de & Hoek, S. van de (2021). Bibliotheekstatistiek 2020. Den Haag: KB.
- ³ Peters, S. & Strien, S. van (2018). Rapportage Boekenbranche Meting 44 - 1e themameting van 2018 naar het kopen, lezen en lenen van boeken onder jongeren tussen 12 en 25 jaar. Amstelveen: GfK, in opdracht van Stichting Marktonderzoek Boekenvak (Koninklijke Boekverkoopersbond, de Groep Algemene Uitgevers, Stichting Lezen, CPNB, KB).
- ⁴ Koninklijke bibliotheek (KB), Wsob cijfers over het jaar 2019.
- ⁵ Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), StatLine: Arbeidsdeelname Kerncijfers (2020).

Bijlage 1

In gesprek met jonge vrijwilligers in de bibliotheek

Wij werken
aan de
toekomst van
bibliotheken

1. Judith

Judith (24 jaar) is taalvrijwilliger bij Bibliotheek De Boekenberg. Zij doet dit naast haar werk als fysiotherapeut en opleiding tot kinderfysiotherapeut. Ook is Judith vrijwillig twirl docent.

Hoe lang doe je al vrijwilligerswerk bij de bibliotheek?

Ik ben begonnen als vrijwilliger via de kerk, daar gaf ik een meisje uit Syrië taalles. Op een gegeven moment kwam ik via andere mensen van de kerk die ook taalles gaven erachter dat ik bij de bibliotheek een taal cursus kon doen om meer verdieping te krijgen hoe je mensen kan helpen. Via die mensen ben ik bij de bibliotheek beland en aangesloten. Die taal cursus is drie jaar geleden, ik begeleid nu een jaar of vijf het Syrische meisje. Ik sta nu onder contract bij de bibliotheek.

Wat doe je precies als taalvrijwilliger?

Ik help zoveel mogelijk met taal en spelling. Zij zit nu in groep 8 en we zijn begonnen in groep 4. Ik zoek extra oefeningen bij de onderwerpen die ze moet leren van school en ik geef extra uitleg. Ik ben daarnaast ook betrokken bij het bezoeken en uitzoeken van een middelbare school. Haar ouders kunnen nog niet goed genoeg Nederlands, daarom ben ik mee geweest om naar scholen te kijken. Verder is het eigenlijk een soort Nederlandse bijles.

Hoeveel uur per week/maand zet jij je in als vrijwilliger?

Ik ga een keer per week een uur naar haar toe. Soms moet ik ook helpen met het maken van een surprise, dan ga ik wat meer. In het begin was het wat langer, maar nu wordt ze wat zelfstandiger. Het spreken van Nederlands ging goed, grammatica en spelling zijn dingen waar we op focussen. Grammatica wordt steeds beter.

Waarom ben jij vrijwilliger geworden bij de bibliotheek? Wat motiveert jou?

Dat ik mensen kan helpen. Dat vind ik belangrijk. Alles gaat via taal, zoals brieven, dus dat is wel handig om te kunnen.

Waarom heb je gekozen voor vrijwilligerswerk bij de bibliotheek en niet ergens anders?

Het is op mijn pad gekomen, ik was er niet op een bepaald moment naar op zoek en ik heb niet de bewuste keuze voor de bibliotheek gemaakt. Als het iets anders was geweest had ik het ook wel gedaan. De focus op taal vind ik wel belangrijk.

Waarom heb je gekozen voor vrijwilligerswerk en niet een betaalde baan?

Ik vind het belangrijk iets voor mensen te doen zonder dat je daar per se iets voor terugkrijgt. Dat het meisje nu naar de havo kan, is al bekroning op mijn werk. Daar hoeft ik niet voor betaald te krijgen. Ik heb ook geen behoefte om daar later wel geld voor te gaan vragen.

Wat hoop jij te halen uit het vrijwilligerswerk?

Voldoening, dat je iemand kan helpen. Dat geeft voldoening. Ik hoef er verder niet per se iets uit te halen. Ik ben gefocust op wat de ander er aan heeft, niet wat het mij zelf brengt.

Waar moet vrijwilligerswerk voor jou aan voldoen? Wat voor behoeften heb jij? En wordt hier aan voldaan bij de bibliotheek?

Ik vind het leuk om met kinderen te werken, dus dat is voor mij iets wat het leuker maakt. En dat je anderen kan helpen of plezier kan geven in iets. Begeleiding heb ik niet per se behoefte aan. Soms is het wel lastig om oefeningen te zoeken, maar als ik dan docenten van school iets vraag krijg ik het wel. Qua begeleiding van de bibliotheek weet ik niet waar ik dan begeleid in zou moeten worden.

Er is niet heel veel veranderd sinds ik ben aangesloten bij de bibliotheek. Het enige is dat ik voor het meisje boeken kan krijgen als ze een boekbespreking moet doen. Voor de rest, de taal cursus heb ik toen gedaan maar daar heb ik niet heel veel mee gedaan. De taal cursus was om extra te leren om mensen te kunnen helpen op taal, maar de cursus was meer gefocust op mensen die echt net in Nederland waren en niet kunnen lezen of schrijven in het Nederlands. Het meisje dat ik begeleid kon dat al. De cursus was daarnaast op volwassenen gericht, maar met kinderen is dat anders. De cursus was wel leuk maar het had voor mij niet heel veel toegevoegde waarde.

We krijgen wel eens een attentie via de post. Dat is wel leuk, maar ik heb er niet echt iets aan in mijn vrijwilligerswerk. Veel aanbod van de bibliotheek is gericht op volwassenen, bijvoorbeeld uitnodigingen voor avonden, maar dat is niet toepasselijk voor het meisje dat ik begeleid. Het vrijwilligersopleidingsaanbod van de bibliotheek doe ik niet echt iets mee omdat ik het druk genoeg heb met mijn kinderfysio opleiding.

Hoe is jouw ervaring nu wat betreft het vrijwilligerswerk: komt dit overeen met jouw verwachtingen die je vooraf had?

Ik denk het wel, al is dat wel al lang geleden. Ik denk qua taal dat dat wel hetzelfde was als mijn verwachtingen. Dat ik scholen aan het uitzoeken ben, dat had ik niet verwacht. Maar dat vind ik wel leuk. Ik heb een persoonlijke band met haar opgebouwd en ga mee in haar levensfasen. Vooraf had ik niet echt verwachtingen, er kwam een meisje op mijn pad en die ben ik gaan helpen.

Hoe kijk jij aan tegen de bibliotheek (imago)?

Ik weet het niet zo goed, het is gewoon een bibliotheek waar je naartoe kan als je boeken wil hebben. Ik denk wel dat dat steeds minder aan de orde is. Toen ik 15/16 was ging je niet zo snel naar de bibliotheek als bijbaantje,

eerder naar de supermarkt. Ik had wel een vriendin die dichtbij de bibliotheek woonde en daar werkte, maar ik had er zelf niet aan gedacht. Ik wist ook niet dat je zulk vrijwilligerswerk kon doen bij de bibliotheek. Door nieuwsbrieven krijg ik nu wel een beter beeld wat de bibliotheek nog meer doet, ik lees het niet altijd maar je krijgt wel de kans om een beter beeld te krijgen.

De bibliotheek is volgens mij een leercentrum voor allerlei mensen, waar je opleidingen kan doen en waar groepen mensen bij elkaar kunnen komen. En boeken kan halen blijft. Ik heb geen contact met andere vrijwilligers en ik ga niet naar de bijeenkomsten omdat dat op volwassenen gericht is. Ik ken geen andere vrijwilligers die zich richten op kinderen.

Ben je van plan je voor lange of korte termijn in te zetten?

Ik doe het al vier jaar. Ze gaat volgend schooljaar naar de middelbare school, dan zal ik intensiever aan de slag moeten gaan zoals hoe je je huiswerk plant. Dat krijgt ze thuis niet mee. Zolang ze op de middelbare school zit zal ik haar nog begeleiden waar nodig is. Hopelijk kunnen we wel gaan afbouwen, maar het is wel echt te merken dat de ouders minder kunnen bieden, daarom heeft ze zo lang ondersteuning nodig.

Ik houd het op haar zolang ik haar help, ik zal niet iemand anders er nog bij nemen. Stel dat zij geen hulp meer nodig heeft, dan zal ik waarschijnlijk eerst rust houden omdat ik zelf in mijn examenjaar zit en dan kijken hoe mijn leven eruit ziet en of ik dan nog vrijwilligerswerk wil doen of iets anders. Ik vind het wel leuk om te doen. Iets doen met die cursus waar mensen nog geen Nederlands spreken lijkt mij ook leuk.

Wat zou de bibliotheek kunnen doen om goed aan te sluiten bij de behoeftes en wensen van jongeren als vrijwilliger bij de bibliotheek? Wat voor advies zou je de bibliotheek willen geven? (niet specifiek bibliotheek De Boekenberg)

Meer bijeenkomsten gericht op kinderen. Verder loopt het bij mij gewoon dus ik heb niet heel veel behoeftes. Vacatures van de bibliotheek heb ik nooit gezien op Indeed of andere vacaturesites waar jongeren kijken, dus als de bibliotheek daar vacatures plaatst zou het sneller bekend zijn dan nu.

Ik vertel niet veel aan mijn vrienden over de bibliotheek, wel over het meisje, maar niet echt betrekking op de bibliotheek. Mijn vrienden weten ook niet echt wat de bibliotheek allemaal doet, we hebben het er nooit over.

Zou je andere jongeren aanraden vrijwilliger te worden bij de bibliotheek? Zo ja, doe je dit ook?

Ik zou het aanraden om vrijwilligerswerk te doen, maar niet per se bij de bibliotheek. Ik merk er zelf niet zo veel van, dus ik kan ook niet echt benoemen wat een echte plus is van het vrijwilligerswerk bij de bibliotheek.

Heb je nog opmerkingen of andere dingen die je graag zou mee willen geven?

Het moet meer bekend gemaakt worden wat de bibliotheek allemaal doet en wat je kan doen als vrijwilliger bij de bibliotheek. Bijvoorbeeld een gastspreker op school die wat komt vertellen wat je kan doen bij de bibliotheek zou al helpen bij de bekendheid. Onbekendheid is nog wel groot onder de jongeren.

Ik denk dat de bibliotheek mij niet kan helpen met de vragen die ik heb. Bijvoorbeeld bij oefeningen opzoeken voor juiste hulp, dan vraag ik docenten in plaats van de bibliotheek. Ik ben onder de noemer van de bibliotheek gaan werken zodat als ik wel een vraag had of een cursus of een boek nodig zou hebben, dat ik daar terecht zou kunnen. Maar in de uitvoering heb ik het niet echt nodig.

2. Ryanne

Ryanne (22 jaar) is vrijwilliger bij het activiteitenteam van Bibliotheek de Boekenberg. Dit doet zij naast haar opleiding tot office assistant.

Hoe lang doe je al vrijwilligerswerk bij de bibliotheek?

Sinds 2017 werk ik als vrijwilliger bij bibliotheek de Boekenberg in het activiteitenteam.

Wat doe je precies in het activiteitenteam?

Ik ondersteun activiteiten, zoals bij de bioscoop en voorleesdagen. Ook help ik met opbouw en afbouw, mensen inschrijven, registratie van bezoekers, vragen beantwoorden en het zetten van koffie en thee.

Hoeveel uur per week/maand zet jij je in als vrijwilliger?

Twee à drie keer per maand. Dit verschilt in uren per activiteit. Door corona ligt het nu stil maar als het goed is wordt het binnenkort weer opgepakt.

Waarom ben jij vrijwilliger geworden bij de bibliotheek?

Wat motiveert jou?

Mijn ouders hadden gezegd dat ik veel thuis zit en wat moest gaan doen, meer onder de mensen komen. Nissewaard heeft een website waar je een match op vrijwilligerswerk kan vinden. Hier heb ik mijn voorkeuren ingevuld en toen kwam ik op de bibliotheek en het activiteitenteam uit. Ik doe het vrijwilligerswerk nu nog steeds omdat ik het leuk vind om met mensen te werken, mensen te helpen en waar nodig collega's te ondersteunen.

Waarom heb je gekozen voor vrijwilligerswerk bij de bibliotheek en niet ergens anders?

Ik heb mijn voorkeuren opgegeven in het match systeem en toen kwam ik uit op de bibliotheek. Het bevat me nog steeds. Toen ik het heel veel achter elkaar deed begon het een beetje te vervelen, maar nu is het wel weer leuker.

Waarom heb je gekozen voor vrijwilligerswerk en niet een betaalde baan?

In eerste instantie weet ik het niet meer, maar nu geeft vrijwilligerswerk meer vrijheid dan een betaalde baan waar je op vaste momenten moet werken. Nu kan je inschrijven op activiteiten die je leuk vindt. Ik heb geen tijd voor betaald werk naast mijn studie.

Wat hoop jij te halen uit het vrijwilligerswerk?

Leren van hoe het werkt om een activiteit te leiden, dat leer je niet echt op school. Daarnaast het onder de mensen zijn. Ik help mensen belangeloos. Iets ervoor krijgen zou leuk zijn, maar dat hoeft niet.

Werk je als vrijwilliger samen met leeftijdsgenoten?

Vaak zijn kinderen de doelgroep en mede vrijwilligers zijn volwassenen. Ik heb dus geen andere jongeren om

mij heen in het vrijwilligerswerk. De mede vrijwilligers zijn voornamelijk volwassenen, er zijn wel een paar betaalde medewerkers van mijn leeftijd. De vrijwilligers zijn rond de zestig, dat vind ik wel jammer. Meer diversiteit zou wel leuk zijn.

Waar moet vrijwilligerswerk voor jou aan voldoen? Wat voor behoeften heb jij? En wordt hier aan voldaan bij de bibliotheek?

Diversiteit qua activiteiten en gezelligheid. De bibliotheek voldoet hier aan voor mij. Er zijn heel veel verschillende activiteiten waar ik mij voor op kan geven. Ik heb geen behoeften in begeleiding, en cursussen kan ik volgen omdat ik lid ben. De cursussen voor vrijwilligers doe ik niet omdat ik geen tijd heb en ik sta er niet echt bij stil om dat te doen.

Hoe is jouw ervaring nu wat betreft het vrijwilligerswerk: komt dit overeen met jouw verwachtingen die je vooraf had?

Ik dacht dat het saai zou zijn omdat het een bibliotheek is, maar dat is het absoluut niet.

Hoe kijk jij aan tegen de bibliotheek (imago)?

De bibliotheek is zeker niet saai, daar ben ik wel achter gekomen. Juist omdat het niet alleen een bibliotheek is, er zit van alles in: een café, een bibliotheek, een bioscoop. De diversiteit qua films zou meer kunnen, zeker richting jongeren. Dit kaart ik wel aan in bijeenkomsten.

Hoe denk je dat leeftijdsgenoten tegen de bibliotheek aan kijken?

Leeftijdsgenoten vinden de bibliotheek wel saai denk ik, ze zien alleen het boekenverhaal. Jongeren weten niet dat je vrijwilligerswerk kan doen bij de bibliotheek, de bibliotheek kaart het te weinig aan. Het zou op Facebook en andere platforms meer moeten worden aangekaart.

Ben je van plan je voor lange of korte termijn in te zetten?

Ik heb geen plannen en zie waar het schip strandt, maar dat zou meer te maken hebben met de tijd die ik beschikbaar heb.

Wat zou de bibliotheek kunnen doen om goed aan te sluiten bij de behoeften en wensen van jongeren als vrijwilliger bij de bibliotheek? Wat voor advies zou je de bibliotheek willen geven? (niet specifiek De Boekenberg)

Meer aanbod voor jongeren in diverse activiteiten zoals voorleesdagen voor jongeren, films voor jongeren en dagen die op jongeren zijn gericht (zoals 3D print dagen). Ook beter naar buiten brengen zoals op Instagram (daar zitten de meeste jongeren op) of Facebook zodat jongeren het kunnen delen.

Ik ga wel naar de bijeenkomsten die de bieb organiseert voor de vrijwilligers.

Zou je andere jongeren aanraden vrijwilliger te worden bij de bibliotheek? Zo ja, doe je dit ook?

Ja, maar dat doe ik niet. Ik heb wel een paar keer een vacature op Instagram gepromoot/gedeeld.

Praat je wel eens met jongeren over je vrijwilligerswerk bij de bibliotheek?

Nee, eigenlijk niet. Het is voor mij heel normaal, dus ik praat er niet over.

3. Annelies

Annelies (23 jaar) is vrijwilliger bij de VoorleesExpress van Bibliotheek De Boekenberg. Zij is nog niet begonnen met voorlezen en is in afwachting van een gezin. Zij gaat haar vrijwilligerswerk doen naast haar masteropleiding School Psychology. Ook werkt zij als betaalde medewerker in het bibliotheekcafé.

Waarom ben jij vrijwilliger geworden bij de VoorleesExpress? Wat motiveert jou?

Voornamelijk omdat ik ervaring wil opdoen in het werken met kinderen en kinderen wil helpen. Ik had eerder over de VoorleesExpress gehoord en dat leek mij mooi. Zeker nu met corona zijn er veel leerachterstanden, dus nu is het een mooi moment om kinderen te helpen met hun ontwikkeling.

Ook staat vrijwilligerswerk goed op je cv en ik wilde iets wat relevant is voor mijn opleiding, dus dit sluit wel mooi aan bij School Psychology. Bovendien lijkt het mij ook heel leuk en mooi om te doen.

Hoe ben jij als vrijwilliger beland bij de bibliotheek?

Volgens mij had ik het gevonden op internet toen ik op zoek was naar vrijwilligerswerk met kinderen. Toen kwam de VoorleesExpress naar boven. Ik had geloof ik ook een online advertentie ergens gezien maar ik weet niet meer waar.

Sinds 2019 werk ik in de bibliotheek in het café. Daar ben ik beland door een vriendin die daar al werkte en aangaf dat ze mensen zochten. In het café heb ik geen vacatures voorbij zien komen, niet voor de VoorleesExpress en überhaupt niet voor vrijwilligers. Het café staat een beetje los van de bibliotheek. Ik ging dus zelf op zoek naar vrijwilligerswerk en toen kwam ik het tegen.

Waarom heb je gekozen voor vrijwilligerswerk bij de bibliotheek en niet ergens anders?

Ik wist in eerste instantie niet dat de VoorleesExpress via de bibliotheek was. Ik heb niet bewust voor de bibliotheek gekozen, maar meer inhoudelijk voor het

vrijwilligerswerk zelf. Ik heb daarnaast niet gekozen voor een andere organisatie waarbij je buddy kon zijn voor een kind, omdat de bibliotheek in de buurt was. Nabijheid is wel ook een factor die meespeelt.

Waarom heb je gekozen voor vrijwilligerswerk en niet een betaalde bijbaan?

Ik denk dat de VoorleesExpress mij heel erg aansprak. Ik hoef niet per se geld te krijgen voor alles wat ik doe. Ik vind het mooi dat ik op die manier als vrijwilliger kinderen kan helpen met een leerachterstand, het is wat laagdrempeliger. Ik heb wel gekeken naar betaalde relevante bijbanen, maar ik hoef niet voor alles betaald te krijgen.

Wat hoop jij te halen uit het vrijwilligerswerk?

Voldoening en dat ik er dingen van leer (bijvoorbeeld hoe ik kinderen kan benaderen), dat ik de kinderen kan helpen en dat het mij lukt om anderen te helpen.

Waar moet vrijwilligerswerk voor jou aan voldoen? Wat voor behoeften heb jij? (begeleiding/leermogelijkheden)

Goede begeleiding. Als je vragen hebt dat je makkelijk geholpen wordt en tips krijgt. Het zou ook heel erg helpen om ervaringen met andere vrijwilligers uit te kunnen wisselen. Zij krijgen misschien soortgelijke situaties dus zij kunnen je dan helpen hoe zij ermee omgaan. Cursussen of trainingen die je op weg kunnen helpen zouden ook fijn zijn. Daarnaast heb ik behoefte aan flexibiliteit, al ligt dit wel aan het type vrijwilligerswerk.

Waarom spreekt de VoorleesExpress je zo aan?

Het is een mooi project, leuk om te doen en laagdrempelig voor mij en de kinderen. Het is namelijk maar één uur per week. Dat sprak me aan. Het is ook makkelijk dat je niet te veel hoeft te werken, het is maar een uurtje per week. Het moet makkelijk te combineren zijn met studie, werk en hobby's.

Hoe kijk jij aan tegen de bibliotheek (imago)?

Een plek waar je samen kan komen. Er zijn regelmatig cursusavonden, mensen die geldproblemen hebben worden begeleid en er is hulp voor mensen met de Nederlandse taal. Ook is het een plek waar kinderen boeken kunnen ontdekken en waar je kan studeren. De bibliotheek is meer dan het uitlenen van boeken. Ik kom zelf regelmatig in de bibliotheek om te studeren en door de bijbaan in het café. Dan zie je ook mensen die een krantje komen lezen of afspreken met elkaar. Dus ik weet het door wat ik heb gezien toen ik zelf zat te leren en door de bijbaan.

Studeer je liever in de bibliotheek of in de universiteitsbibliotheek?

De bibliotheek is dichterbij, intensief studeren doe ik wel in de universiteitsbibliotheek: die is stiller, echt ingericht voor het studeren en heeft relevante literatuur.

Hoe kijken andere jongeren volgens jou aan tegen de bibliotheek?

Ik denk wisselend. Veel zullen wel een stoffige plek zien, waar je vooral komt om boeken te lenen. Ik denk dat veel zich niet bewust zijn van de andere dingen die je bij de bibliotheek kan. Boeken lenen, af en toe studeren, maar niet heel veel meer dan dat.

Ik weet niet hoe dat komt, misschien zijn ze er niet zo veel mee bezig. Als je er niet komt, weet je het niet. Dat zal een rol spelen, dat veel leeftijdsgenoten er niet komen. Ik weet het door vriendin en het werken in het café. Of wanneer ik zat te studeren en ik naast een cursus zat waar mensen hulp kregen bij de Nederlandse taal. Daardoor zag ik dingen gebeuren en weet ik wat er allemaal kan.

Ben je van plan je voor lange of korte termijn in te zetten?

Ik denk dat het er vanaf hangt hoe ik het vind. Als het goed bij mij past, wat ik wel denk, dan denk ik wel dat ik er mee doorga. Die kans is wel groot. Ik weet alleen niet hoe mijn leven er tegen die tijd uit ziet, misschien ben ik bijvoorbeeld bezig met stage of mijn scriptie. Het hangt er vanaf hoe druk ik het heb, maar een uurtje per week is wel te doen. Mijn cv is echt niet de hoofdreden dat ik mij heb aangemeld, ik heb intrinsieke motivatie dat ik het leuk vind om te doen.

Wat zou de bibliotheek kunnen doen om goed aan te sluiten bij de behoeftes en wensen van jongeren als vrijwilliger bij de bibliotheek? Wat voor advies zou je de bibliotheek willen geven? (niet specifiek bibliotheek de Boekenberg)

Misschien dat sociale media een grote rol kunnen spelen in de werving. Veel jongeren gebruiken Instagram. Ik denk daarnaast dat het belangrijk is dat jongeren het zelf willen en zien wat zij er uit kunnen halen maar het is denk ik heel lastig om die intrinsieke motivatie op te wekken. Ik denk dat het vanuit jongeren zelf moet komen. Misschien dat het dan kan helpen als ze er meer van af weten. Veel jongeren weten gewoon niet wat de mogelijkheden zijn. Dus a) bekendheid over dienstverlening bibliotheek en b) bekendheid van mogelijkheden van vrijwilligerswerk bij de bibliotheek. Een gastspreker op de middelbare school zou wel kunnen helpen, dan bereik je wel jongeren.

Het beeld van vrijwilligerswerk kan ook groot zijn zoals werken als vrijwilliger in Afrika, maar er is geen bewustzijn over kleinere vrijwilligersprojecten zoals bij de bibliotheek.

Praat je wel eens met leeftijdsgenoten over vrijwilligerswerk bij de bibliotheek?

Nee, niet zo veel. Alleen met die vriendin die er ook werkt. Verder eigenlijk niet. Daar is geen specifieke reden voor, het komt gewoon niet echt ter sprake in gesprekken.

Bijlage 2: Aanbevelingen werken met jongeren in de maatschappelijke diensttijd

10 aanbevelingen in het succesvol werken met jongeren binnen de maatschappelijke diensttijd

1 dagelijks leven

Sluit aan op het dagelijks leven van jongeren en hoe zij hun leven inrichten; vraag om een realistische tijdsinvestering. Jongeren leven een druk bestaan. Verwacht niet dat jongeren hun bijbaan of hobby's gaan opzeggen voor de maatschappelijke diensttijd. Plan hieromheen.

2 breed aanbod

Zorg voor een breed en zichtbaar aanbod aan plekken om een maatschappelijke diensttijd te doen. Jongeren hebben veel verschillende interesses en ideeën, maar vaak maar een klein overzicht van wat je allemaal kunt doen. Denk met jongeren mee om hun blik te verbreden.

3 'geen moe'tje'

Zorg dat de maatschappelijke diensttijd niet als een "moe'tje" wordt ervaren door het vooral gewoon heel leuk te maken. Veel jongeren geven aan een maatschappelijke diensttijd te willen doen zodat ze een goede ervaring aan hun CV kunnen toevoegen. De maatschappelijke diensttijd moet de druk om te presteren niet verhogen. Jongeren geven aan minder druk te voelen als ze plezier ervaren.

4 doelgroep

Differentieer je aanpak op basis van de doelgroep. Dé jongere bestaat niet. Bedenk goed welke jongeren je wilt bereiken, en onderzoek hoe je deze jongeren het beste kunt benaderen en kunt ondersteunen.

5 uitdagingen

Sluit aan op de verschillende uitdagingen die jongeren in de maatschappelijke diensttijd zoeken. Sommige jongeren zijn graag creatief met hun handen bezig, terwijl andere jongeren het leuk vinden om een evenement op te zetten. Jongeren hebben verschillende sterke punten en zullen meer plezier beleven en een betekenisvollere ervaring hebben als ze hierop aangesproken worden.

6 randvoorwaarden

Zorg voor de randvoorwaarden die voor jongeren belangrijk zijn. Jongeren vinden het heel belangrijk om goede begeleiding te krijgen. Daarnaast willen ze dat de maatschappelijke diensttijd aansluit op hun interesses en dat ze gemakkelijk een plek kunnen vinden. Ook willen ze erkenning, bijvoorbeeld door middel van een vergoeding of certificaat.

7 'what's in it for me'

Denk na over de "what's in it for me" van jongeren. Jongeren vinden een certificaat of vergoeding belangrijk om aan de maatschappelijke diensttijd over te houden. Probeer samen met de jongeren te kijken naar een waardevolle waardering voor hun inzet.

8 bied duidelijkheid

Jongeren willen vooraf weten waar ze zich aan committeren. Wees helder over wat je van hen verwacht en wat ze hiervoor terugkrijgen. Maak duidelijke afspraken.

9 denk groots

Jongeren hebben best veel interesse en motivatie om zich in te zetten, maar krijgen regelmatig nul op het rekwist vanwege bijvoorbeeld onvoldoende tijd voor goede begeleiding en veiligheids- en privacy redenen. Hierdoor haken ze af. Bekijk hoe je jongeren hierin tegemoet kunt komen om zo hun motivatie vast te houden.

10 basisbehoeften

Zorg voor de vervulling van de psychologische basisbehoeften van jongeren. Ook in dit onderzoek is bevestigd dat elke jongere op zoek is naar autonomie en eigen keuzes wil maken. Ze willen doen wat hen ligt en succes ervaren en ze zijn hierin op zoek naar verbinding met anderen.

Bron: Achter de motivatie van jongeren voor vrijwillige inzet, NJR 2019

Wij werken
aan de
toekomst van
bibliotheeken

